

PATVIRTINTA

Pasvalio Lėvens pagrindinės mokyklos
direktoriaus 2020 m. balandžio 17 d.
įsakymu Nr. V-50

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO PASVALIO LĖVENS PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Pasvalio Lėvens pagrindinėje mokykloje ir jos skyriuose (toliau - Mokykla) tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Mokyklos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti Mokykloje. Tvarkos aprašas parengtas pagal Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo Pasvalio rajono savivaldybės mokyklose tvarkos aprašą, patvirtintą Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 9 d. įsakymu Nr. DV-576.

2. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką Mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas Mokykloje susijęs su emocine mokinių, mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau – Mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus Mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai Mokyklai taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas Mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti (Priedas Nr. 1);

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijų posėdžiuose;

11.5. teikia siūlymus Mokyklos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Mokykloje, Mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. esant reikalui, teikia siūlymus Mokyklos direktoriui dėl Mokyklos Patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašo tobulinimo;

11.7. atlieka kitus Mokyklos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

12. Klasių vadovai:

12.1. kartu su socialiniu pedagogu kasmet bent 2 kartus per metus išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis;

12.2. klasės valandėlių metu kreipia dėmesį ir aptaria su vaikais žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus ir tinkamą reagavimą) pasirinkta forma; tikslas – aptarti su vaikais priežastis, kodėl vyksta patyčios, padėti vaikams atskirti mitus ir faktus, susijusius su patyčiomis, drąsinti apie tai kalbėti atvirai, pasakyti suaugusiam, aptarti galimus sprendimų būdus;

12.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimato klasėje aptarimui. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai ir tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos klasėje bei jų sprendimai. Svarbi dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

13. Kiekvienas Mokyklos **administracijos atstovas, pedagogas ar pagalbos mokiniui specialistas**, kitas **darbuotojas** (išskyrus mokinius – žr. 13.5. p.) reaguoja į pastebėtą ir / ar įtariamą smurtą ir patyčias, nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių (Priedas Nr. 1):

13.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;

13.2. primena asmeniui/vaikui, kuris tyčiojasi, Mokyklos vertybes ir elgesio taisykles;

13.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar Mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.4. informuoja klasės vadovą (psichologą, socialinį pedagogą ar administracijos atstovą) apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, kartu pateikdami užpildytą pranešimo apie patyčias formą (rekomenduojama forma Priedas Nr.2), elektroninių patyčių atveju, pateikia išsaugotus įrodymus;

13.5. **Mokiniai**, siekiant sustabdyti patyčias, nedelsdami kreipiasi pagalbos į bet kurį mokyklos darbuotoją, kuris toliau veikia pagal 13.1-13.4 punktus.

14. **Kiekvieno bendruomenės nario veiksmai** (išskyrus mokinius – žr. 14.5 p.) veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

14.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus;

14.2. nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

14.3. esant reikalingai pagalbai asmens sveikatai ir gyvybei, kreipiasi į pagalbą galinčias suteikti institucijas: policiją ar/ir greitąją pagalbą – 112, Vaikų liniją – 116111, Švietimo pagalbos tarnybą – 8 451 34284 ir pan.

14.4. kuo greičiau informuoja klasės vadovą ar Mokyklos administracijos atstovą, ar bet kurį Mokyklos pagalbos mokiniui specialistą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias bei užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.2), kuri nedelsiant perduodama klasės vadovui įvykiui tirti;

14.5. **mokiniai**, siekiant sustabdyti patyčias, nedelsdami kreipiasi pagalbos į bet kurį Mokyklos darbuotoją, kuris toliau privalo veikti pagal 14.1-14.4 punktus.

19.3. gavęs komisijos išvadas, priima sprendimą dėl išvadų bei rekomendacijų patvirtinimo, drausminių priemonių taikymo pagal Mokyklos darbo tvarkos taisyklėse nustatytą tvarką;

19.4. atlieka kitus saugiai emocinei aplinkai užtikrinti būtinus veiksmus.

20. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

21. Kai mokykloje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, mokyklos direktorius ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės švietimo pagalbos tarnybą.

22. Mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

23. Mokykloje vykdomas nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai.

24. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

24.1. integruojant į dalyko (-ų) ugdymo turinį;

24.2. įgyvendinant prevencines programas;

24.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

25. Mokyklos pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

26. Mokykloje kuriama mokymo (-si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo Mokyklos bendruomenei jausmai.

27. Pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

27.1. esamos situacijos įvertinimo: Mokyklos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi Mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(-si) aplinkos saugumą, Mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

27.2. Mokyklos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir išitraukimo: pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi Mokyklos vadovas, Mokyklos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi Mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tarantis;

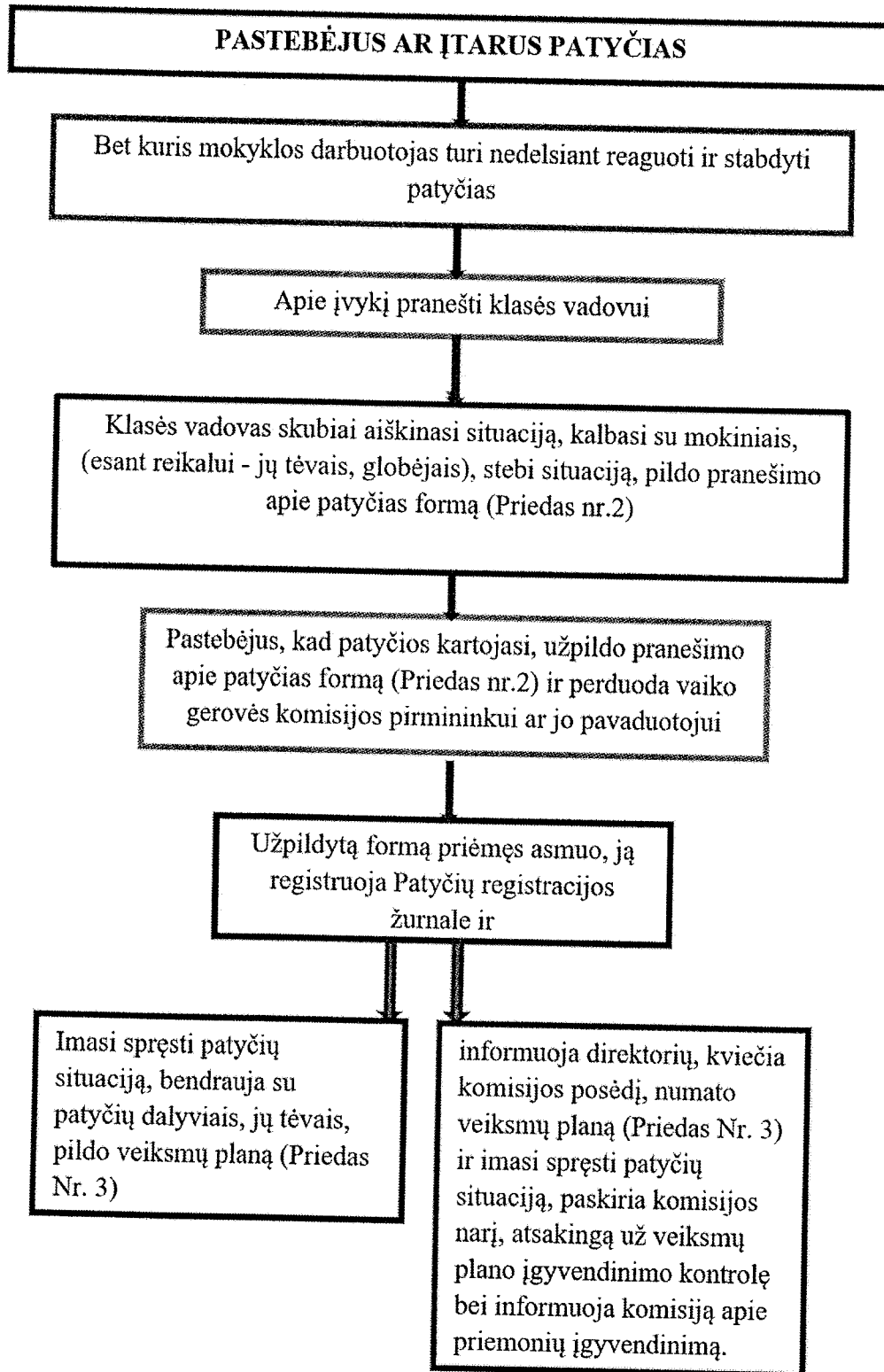
27.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikroklimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės (toliau – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

27.4. priemonių įgyvendinimo: Mokyklos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemonės;

27.5. priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemonės.

28. Mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų Mokyklos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas prasmingoje veikloje; sudaromos galimybės, skatinamas mokinių socialinių, emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

**PASVALIO LĖVENS PAGRINDINĖS MOKYKLOS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

PASVALIO LĖVENS PAGRINDINĖS MOKYKLOS PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, uėjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; ☐ Fizinės: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokinys/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas; ☐ Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio/ asmens, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio (-ių)/ asmens (-ų), kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio (-ių)/ asmens (-ų), stebėjusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsami informacija apie įvykį ir planuojamus veiksmus:

--

(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

(Parašas)

PASVALIO LĖVENS PAGRINDINĖ MOKYKLA
VEIKSMŲ PLANAS

Su asmeniu, patyrusiu patyčias	
Su asmeniu, kuris tyčiojosi	
Su stebėtojais	
Su patyčių dalyvių tėvais	
Su kitais mokyklos darbuotojais	
Kita (įrašyti)	

Parašas, data

MOKINIO VEIKSMAI, PATIRIANT PATYČIAS AR KITOKĮ SMURTINĮ ELGESĮ VIRTUALIOJE ERDVĖJE

1. **Neatsakinėti į jokių bandymus susisiekti** (pvz.: žinutes, skambučius, el. laiškus), kuriais siekiama trukdyti ar reikalaujama atkreipti dėmesį.
2. **Neištrinti žinučių.** Jeigu žinutėmis siekiama pasityčioti, įbauginti, užpulti, būtina išsaugoti jas ir pateikti vėliau kaip įrodymus. Žinučių nebūtina skaityti.
3. **Blokuoti siuntėją.** Galima užblokuoti telefono numerį, iš kurio gaunamos nemalonios žinutės ar sulaukiama skambučių. Interneto svetainėse, pvz.: socialiniuose tinkluose, taip pat galima užblokuoti tave įžeidinėjantį asmenį, pakeitus privatumo nuostatas.
4. **Pranešti apie netinkamą elgesį** žmonėms ar organizacijoms, kurios gali padėti. Galima kreiptis į svetainės administratorių arba karštąją liniją (www.draugiskasinternetas.lt). Jeigu norima gauti atsakymą iš karštosios linijos darbuotojų, reikia nurodyti savo kontaktus. Patiriant elektronines patyčias galima kreiptis į policiją bendruoju numeriu 112 arba el.paštu info@policija.lt.
5. **Pranešti www.svarusinternetas.lt,** jei susidūrėte su neteisėtu ar žalingu turiniu internete.
6. **Neteikti asmeninės informacijos:** elektroninio pašto adreso, telefono numerio, namų adreso, tėvų kontaktų.
7. **Neperduoti** suteiktų prisijungimų tretiesiems asmenims.
8. **Neperžiūrinėti, nepersiuntinėti kitiems pastebėtos įžeidžiančios informacijos,** iš karto informuoti suaugusįjį.
9. **Vengti elektroninės erdvės vietų,** kuriose gali lankytis skriaudėjai.
10. **Pasikalbėti apie tai su tėvais,** kitais žmonėmis, kuriais pasitikima. Pokalbis su tėvais, draugais, mokytojais ir kitais žmonėmis – puikus būdas pradėti spręsti problemą.
11. **Užstoti nuskriaustąjį** – parašyk palaikantį komentarą, kaip atsaką į įžeidimus.